

בעזרת השם יתברך

קונטרס עיקרי אמונה

מרבנינו בעל שם טוב הקדוש זצ"ל

נעתק מכתב יד ישן, דבר חדש אשר יצא פעם ראשונה לאור

וכוח רבינו הבעל שם טוב זצ"ל עם רב אחד ממתנגדיו, דבר יקר מאוד נעלה אשר בה הראה דעתו הקדושה דברים מאירים וממשיכים לב הקוראים וההוגים בה לעקרי האמונה, אשר עד הנה לא ראו אור הדפוס, הועתק מדור לדור על ידי אנשי אמונה והיו גנוזים בכתב יד עד כעת, והדברים בעצמותם מעידים על גודל מעלתם, וכי נובעים המה מתורת רבינו הבעל שם טוב זצ"ל.

נדפס פעם ראשונה ע"י הרב יוסף זלמן איזאקזון ז"ל מו"ל ספר הדר זקנים ותוספות חדשים על התורה לרבינו הרא"ש ז"ל.

בלאדו, בשנת תרצ"ג לפ"ק

יוצא לאור מחדש על ידי חברה מעורר ישנים

שנת תשס"ג לפ"ק

הספר נדפס לזכות את הרבים ונחלק בהנחם לכל דורש ומבקש הרשות נתונה לכל מי שברצונו להדפיס קטעים מספר זה או כל הספר בכל לשון שהוא בכל מדינה ומדינה, כדי להרכות תורה ויראת שמים בעולם ולעורר לבות אחינו בני ישראל לתשובה שלימה

הסכמת הרבנים המובהקים

חברי ועד הרבנים דעיר לאדז

כ"ה

הראנו מו"ה ר' יוסף זלמן נ"י החיבור הזה "עקרי
אמונה" שהוציא לאור מה שהשיג בכת"י עייננו בו וראינו
הדברים מכוונים למ"ש בספרי הצדיקים שהבעש"ט הקדוש
השריש להאמין השגחה פרטית בכל דבר, וכל אדם כפי חוזק
אמונתו ועסקו בתורה ושומר נפשו במעשה ובמחשבה יזכה
לראות השגחה פרטיות, בהתבוננות כפי מדרגתו, ע"כ מהראוי
לקנות הספר הזה ולהחזיק ידי המו"ל בספ"י כראוי.

לאדז, מ"א למב"י תרצ"ג.

ל י ב ו ש ר א ז ע נ ב ע ר ג

מ ר ד כ י נ י ס ן ק ר א ל

עקרי אמונה

זכות רבינו הבעש"ט עם רב אחד ממתנגדיו

כשהתחיל שמו של הבעש"ט זצ"ל להתגלות ולהתפרסם בעולם וכל מקורביו יודעיו ומכיריו הרבו לספר בשבחו והפליאו והגדילו מעלתו עד למעלה, התעורר חשק פנימי בלב אחד הרבנים הגדולים ממתנגדיו, רב מצוין בתורתו וחכמתו ויראת חמאו לנסוע ולהתראות פנים עם הבעש"ט לדבר עמו בעצמו לתחות על קנקנו ולדון אתו לא ע"פ השמועה לבד, כ"א למעון ולהתווכח עמו עד שיעלה בידו להחזיר את הבעש"ט בתשובה שלמה מדרכו אשר בחר בה, גם הוציא הרב חפצו אל הפועל ויסע למקום הבעש"ט ז"ל ובתפלתו התפלל כי יושיעו ד' מעצת החדשים ולא יפול ברשת דעותיהם.

הבעש"ט ז"ל שידע מהתנגדות הרב ההוא מתרעומות נגד מנהגו קבל את הרב ההוא בסבר פנים יפות, שאל בשלמו ובשלום עירו, ביקש אותו לישב ולדבר אשר עם לבבו וימעון כפי תמימותו וכפי בקשתו האמת דברים מאירים ומענות ברורות ואל יכריח ואל יעלים אפילו אחת מהמענות הקלות אשר יש לו למעון עליו ועל דרכו. — ידעתי ושמעתי אמר רבינו הבעש"ט שדברים בלבכם עלי, ושאין רוחכם נוחה ממני ומדרכי, רצוני לדעת מה מצאתם בי עול, מה שמעתם בשמי דבר שלא כהוגן? בבקשה מכבודכם הרב הנכבד הטעינוני בשאלותיכם ובמענותיכם כדי שאדע מה להשיב ובמה להצטדק ולהתנצל לפניכם, שאחר שמגמת שנינו האמת והאמונה

אין הפרש והבדל בין אם יעלה הנצחון בידי או בידכם, כי כבוד הנצחון מה הוא נגד כבוד מקומו של עולם, וכולנו חייבים בו.

הרב ההוא הי' מיושב בדעתו ומתון בדברו, המדיר טענותיו על הסדר בינו לבין עצמו, אח"כ פתח ואמר אם אולי אוציא מפי בדרך ויכוח איוחו דבורים שלא כהוגן אין לכם לדון אותי כמעיו פנים ברבו, כי לא למדתי מכבודכם עדיין שום דבר. וכך הוא דרכה של תורה שלא להחניף ושלא לישא פנים לאיש, ובפרט במקום שהדבר נוגע לאמונה, והנני לשאול אתכם השאלות הגדולות הקשות והכבדות שיש לי לשאול אתכם.

(א) הוגר לי מפי אנשים נאמנים שאתם מתפארים תמיד שיש לכם סוד נפלא בעבודה סוד שלא נתגלה לכל חכמי הדורות ושלא יזכה להשיג כי אם מי שיש לו נשמת גבוה מסוגלת לזה, והתלמידים קורין לסוד זה חדוש באמונה, ומתם שקורין אותו הוספה באמונה, ולדעתי בין כך ובין כך עתידים אתם ליתן את הדין שכל היוצא לדון בדבר החדש או להוסיף על עקרי האמונה אינו יוצא מידי חשד וחשש מינות, או עובר משום בל תוסיף.

(ב) התלמידים שלכם מגידים בשמכם שרזי תורה שלכם הודעות והופעות מלמעלה הם, וכל המחדש חדושי תורה מדעתו ואינו מקבל תורתו מלמעלה תורתו אינו תורה כי אם פטפוטי מלין ודרשות של דופי, ובעינינו הוא חוצפה וגסות רוח לכדות מלבו שקר מוחלט כזה שבעל נבואה ורוח"ק אתם, ושכל בעלי תורה במדרגה שפלה ופחותה ממדרגתכם.

(ג) כל הדרשות והרמזים משמכם הן כולן ממושכות וממורטות וגלוי פנים שלא כחלכה, ורובן ככולן לא נאמרו כ"א

להקטין מעלות התורה הנגלית ולהקניט את הרבנים והלומדים
ההוגים בה יומם ולילה.

(ד) מי ומה הי' בעוררים ומעירים אתכם לכבוש לכם דרך
חדשה? ממי קבלתם קבלתכם? מי מסר לידכם דרכי
תורה ועבודה שאתם משתבחין ומתפארים בהם? ומה מאוד
רציני לדעת מעט מדרך החינוך שלכם בילדותכם למען אוכל
לדון על תהלכותיכם באמת לאמתם...

המענות שלכם (ענה רבינו הבעש"ט ז"ל) ישובו להיות בעצמם
תשובות מספיקות על כל שאלותיכם, המה בעצמם
ישובו להיות מענות צודקות ואמיתות, ולכן מחויב אני להחזיק
טובה לכם על שיפה כוונתם ויפה מענתם בשאלותיכם, קלעתם
אל השערה ולא החמאתם המטרה, כי הכל מוכן ומזומן ומצומצם
כנגד תשובתי.

דעו לכם הרב שאבי המנוח הי' איש מופלג בתמימות ומצוין
במדות טובות. ובעודי ילד קטן הייתי תמים עמו קשור
ודבוק אליו, וכל תמימותי מאתו הוא. זכורני היטב שקודם מותו
קרא אותי אליו ואמר לי בני זכור תזכור תמיד שד' אתך ואל
תסור דעתך מזו המחשבה, העמק לכוון כוונה זו בכל שעה
ובכל רגע ובכל מקום והשתדל להסתירה מבני אדם, התראה
לפניהם כמו שאינך יודע כלום עד שלא ירגיש שום אדם. דבריו
אלה הנם שמורים בלבי וחרותים בזכרוני, ואחרי פטירתו הי'
דרכי להתבודד ביערים וכשדות להתחזק ברעין הקדוש הזה
שהקב"ח הוא מלא כל הארץ כבודו, ושהוא אתי ממש, וכדי
לעבוד את בוראי בהסתר ובהעלם, קבלתי עלי להיות עוזר
וריש דוכנא והייתי מרים ומגביה קולי לקרוא ק"ש עם
חתינוקות, לברך עמהם בהמ"ז, לענות עמהם ב"ה וב"ש אמן,

אחר כל ברכת, והיא היתה תחבולה גדולה ועצומה שאוכל ביני ובין עצמי לכוון באותן השעות מה שנצטוויתי לכוון. אח"כ נעשיתי שומר ומשמש ביהכ"נ ויכולתי לעשות בלילה מה שהמיל עלי אבי המנוח לעשות, אח"כ כשהגעתי לפרקי נשאתי אשה הגונה אחותו של הר' ר' גרשון קיטובער וקבעתי ישיבתי בבית קמון אחד שבין שני הרים, והייתי מתפרנס מחפירת מיט והולכה לעיר, אח"כ שכרתי כפר סמוך לעיר וביער הי' לי בית התבודדות שרוב הימים הייתי שם, ובכנאי לביתי בכפר הייתי עוסק במלאכת הבית ובקבלת פני אורחים להאכילם ולהשקותם ולשמשם, במשך הימים קניתי לי ידיעה בנגלה ובנסתר, אבל זאת לא הי' אצלי לעיקר כ"א קדושת המחשבה ועמקות הכוונה כמה שאמר לי אבי המנוח ז"ל, ולכן הייתי משתמש בלימודי בתפלתי ובמעשי כמו באמצעים להשיג תכלית גבוה ונעלה, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, בכל שעה ושעה מצאתי עצמי נעזר על הענין שהייתי מבקש והייתי זוכה לראות למצוא ולשמוע דברים נפלאים ונוראים על כל פסיעה ופסיעה, ראיתי שיש אלקות נגלית ונראית בעיני הלב בכל דבור ודבור ששמעתי ובכל מעשה וענין שבא לידי, הרגשתי שהכל בכוונה עליונה מכוונת וכתשגחה פרטית מצומצמת, ולפי המדרגה שעמדתי בה אזי בעבודה שקניתי לי בשקידתי עלי' ובהעמקתי בה נחשבו לי דבר חול ומעשי עולם: כדברי תורה ותפלה ומעשי המצוות אחרי העיון והמצוי בהם...

ועתה הרב הנכבד, עשה אונך כאפרכסת, וארחיב לך הרבר בזה. כי כדאי ושוה הוא לך. דע לך שמי שקורא דרכי דרך חדשה באמונה ועבודה משתבש שיבוש גמור. וגם מי שקורא אותה הוספה בעבודת ד' מעות הוא בידו. שבאמת אין בהערוזתי שאני מעיר תמיד לבות החפצים קרבת ד' לא שום חידוש ולא שום הוספה על מה שנודע לכל יחידי סגולה המאמינים ועל מת

שמקובל בידינו מאבותינו ורבותינו השרידים אשר ד' קורא אשר בכל דור ודור, ורק הזכר והתיסדות וחיוזק ענין האמונה שנשכח מעט מעט ונשתקע ברוב הימים והטרדות מלכות הרבה מבעלי התורה הגדולים ואצל שאר העם כמו שאבינך בזה. ועתה הט' אונך ושמע, אין ספק שהאמונה במציאות ד' הוא היסוד והעיקר לכל התורה כולה, ואין לנו לדבר מהמתים בחייהם הרשעים המכחישים זאת, כי המה יוצאים מדעתם ומאבדים אמונתם ומוכתם לדעת, אבל אם גם נניח מהם ונענה אל המודים באלקותו יתברך ומכחישים בהשגחתו, נמצא שישנם מאמינים ואינם אלא כופרים, שמה לנו שהמה מודים כי הכורא ב"ה ברא כל הנבראים והנמצאים בחכמה עמוקה וכוונה מיוחדת אם המה אומרים שהוא ית' סילק השגחתו מן העולם, והעולם מתנהג עתה בלתי עזרו. וכזה המה אינם מאמינים באלקי הזה בהוה כל התוארים מכוון ממציא ומחי' ומהוה כורא ומחדש ולא ישאר להם רק השם אלקי שכרא העולם ולא כורא, ומה לנו לאלקי כזה שכרא את העולם לפני כמה אלפי שנים, כיון שעתה הוא בעיניהם כחרש סומא ושוטא שאינו רואה אינו שומע ואינו יודע מאומה, הנה אין ביניהם לבין הכופרים כלום. המאמין האמיתי הוא שמחייב ומיחס לכל הנמצאים נמצא מסתפק במציאותו (ר"ל שאין צריך לשום עזר לזולתו), יודע את עצמו ואת כל הנבראים בידיעת עצמו, פועל כל פעולותיו בכוונות מיוחדות ולתכלית ידיעות, כולל כל השלימות שהמה חכמה גמורה (לא גבוליות), טוב כולל רצון פשוט וחפשי (ר"ל שאין רצונו תלוי ברצון זולתו או בסבת איזה דבר המכרחת את רצונו שירצה לעשותן כי אז הוא לא חפשי יען שנתהוו מדבר המכריחו ולא פשוט כי יש לו סבה ויכולת מוחלט), (ר"ל בלי גבוליות, שאין לך דבר שיכול הפה לדבר והמחשבה להרהר שאין ביכולת הכורא ב"ה לעשות כן). זה הוא המושג האמת שיש למאמין אמיתי להבין ולהשיג בשם הנכבד והנורא והוא

מחי' מהות ומחדש במזבו בכל יום תמיד מעשה בראשית.
האמונה הזאת בכלל מספקת די והותר לקיום התורה והמצות
לפי שמהיות מובנת לכל התורניים ואעפ"י שהם מועים בדמיונם
וחושבים שהאלקי הזה יושב בגבתי מרומים למעלה מכל תרקיעים
ממפס ועולה ממפס ויורד מניח את בני האדם לעשות מה שלבם
חפץ בבחירתם החפשית בלי שום תערוכות כחו ונבורתו, לפי
שמציאות הנמצאים חוצצת בין הכורא והכרוזאים והוא יתב'
בעצמו מופשט מופרד ומובדל מכל העולמות בתכלית העילוי
והתבדל, וממקומו הוא צופה ומביט על כל המעשים שנעשים
וכדומה מדמיונות שאין להם שחר, אבל סוף סוף אמונת
ההשגחה חזקה אצלם כיון שהם מאמינים כי הוא ית' צופה
ומביט ויודעים שביכולתו להעניש ולשלם שכר טוב ולכן
אמונתם מרחיקם מן החטא ומרבים לידי זכות.

למעלה ממדרגת אלו המאמינים הם אותם שהשיגו שהקב"ה
משרה שכינתו למטה, שאותיות התורה אורות עליונים
הם שבתי מקדשות ובתי מדרשות ובתי כנסיות מלאים מזיו
כבודו שתחלומות שהצדיקים חולמים משתמש לפעמים בב"ק
וזוכה לרות"ק שתשרה עליו בשעות ידועות כי מאמינים כאלו
יעלו מדרגה אחת למעלה ממדרגת הקודמים והוא מדרגת
רוב העובדים והחרדים לדבר ד'.

אבל מי שקורא בתורה בעיון בעומק הראוי ומסתכל בה בעינים
פקוחות ותודרות יעלה במדרגה היותר גדולה מכל
המדרגות האמורות למעלה והוא ימצא בתורה שכל מגמתה
וכוונתה הוא אמונת היחוד הצרופה, והיא היא הפרשה הקטנה
שכל גופי התורה ותרי"ג מצותי' תלויים בה.

וענינה הוא שעלינו להשריש בלבנו שאין שום מציאות לשום נמצא זולת מציאותו ועצמותו כביכול ואפילו מה שנראה בהשקפה ראשונה כדבר נפרד ונבדל מאלקות עכ"ז אלקות גמורה הוא, וכל מה שמתחדש ומתהווה בעולם המעשה אע"פ שסבותיה הגלויות תוצאות מקרים שונים גמורים טבע גמור בחירה גמורה או המצאות אנושיות שהמציאו החכמים מדעתיהם עכ"ז סבותיו הפנימיות הן השגחה פרטית וחכמה אלקית שהן מבריקות ומוהירות לעיני זכי הראות באור צח ומצוחצח שאחרי הודעותינו ביכולתו ית' הבלתי בעל תכלית אין מן הנמנע להאמין שבידו ובכחו יכול לצמצם ולהסתיר א"ע באופן נעלה ונפלא כזה עד שיהי' נגלה ונסתר נראה ונעלם כאחד, ר"ל באופן שהמכחיש והכופר לא יראה כ"א היצונית הדק הנראה והנגלה, והמאמין המשכיל יוכל להסתכל בפנימיותו ורוחניותו וקדושתו ולמצוא את הכח האלקי המסתתר בו המשלב והמחבר כל פרטיו וחלקיו ביחד להוציא מהם כלי מסודר כהלכתו מסכים ומתאים לאיזה תכלית מכוונת.

נראה נא מעשה דר"ע (ברכות ס' ע"ב), וז"ל: כי הא דר"ע אזיל באורחא והוה בתדי חמרא ותרנגולתא ושרגא מטא האי דוכתא בעו אושפיזא ולא יהבו לי, אמר כל מ"ד משמיא לטב, אזיל בת במדברא אתא ארי' אכל לחמרי' אתא שונרא אכל לתרנגולתא אתא זיקא כבי' לשרגא, אמר כל מה דעבדין משמי' לטב, כלילה אתא גייסא שביא למתא, אמר להו היינו דאמרינן אינשי כל מה דעבדין מן שמי' לטב.

והנה המאורעות הללו מקרים נפרדים הם ומבעלי הבחירה שבעל המלון הי' בעל בחירה וגם חיות הטורפות אשר טרפו לרעבונם והרוח הוא רגיל לכבות את הנר, ואם יקרה אלה למי שדעותיו הפשויות יתלה הכל בטבע ומקרה, אבל קדוש

ד' כר"ע לא ראה פה רק יד ד', בעל המלון לא נתן לו מקום ללון אמר כל מה דעבדין מן שמי' למכ, ולא תלה זאת בבחירת בעל המלון, וכן גם הסכיים המכעיים אשר יקרו לכל הלן ביער שמצויים חיות רעות רק את האלקות פא"פ, וגם אנחנו נקח למשל ולדוגמא מקרים מחוברים ומסודרים אחד לאחד מה שקרה לאיש אחד הידוע לנו שנתעורר פתאום משינתו ע"י עקיצת פרעושים ויקפוץ האיש ממטתו וירץ להפרזודור שלפני הבית לעשות צרכיו ובמרוצתו נדחף ונדחק בכח אל הבית מים שעמדה שם עד שנתהפכה ונשפכה על הקרקע ומיד הרגיש האיש שנכבו באותו השעה גחלים עוממות ומתלהבות שעמדו להבעיר דליקה בבית ההוא ושקעה האש שכבר עלתה מאליה, ובחזירתו אל מטתו מצא שהקורה שכתתקרה שהי' מכוונת כנגד מטתו נפלה על המקום ששכב וישן שם. והנה אם תי' אותו האיש מתחפשים המפשים ופורקי עול לא הי' רואה ולא תי' מוצא בזה כ"א קבוץ מקרים נפרדים שאין לשום אחד מהמקרים יחס עם חבירו ומכ"ש עם חבירו, אבל האיש שהוא מן המאמינים התמימים הוא רואה בקבוץ מקרים כאלה את האלקות פא"פ. ומי שזכה לראות בחייו ענינים כאלו פעמים ושליש הוא הולך ומתחזק באמונתו ותולה ומיחס אל ההשגחה גם ענינים שאינם כ"כ כולטים נראים ונכרים עד שהוא מתרגל בעבודה ואומר שאין בלתו ואין זולתו ית', ופי' הכתוב אין עוד מלבדו הוא כפשוטו וכמשמעו ממש.

רבבות המחשבות שעולות בלבו של אדם בכל רגע ורגע (הוסיף הבעש"ט ואמר), שחולפות ועוברות מיד הרעיונות השונים שנוצצים ומבריקים כרגע נכבים פמוך להברקתם, אינם כ"א בכחי' חלומות ודמיונות שאין בהם ממש, אין לישאל עליהם למה הן באים ומה הם משמשים, אבל אותם המחשבות שמתעכבים מעט ואותו הרעיון שהוא שותה דרך תילוכו יותר

מהמורגל אומר אני שדעת התורה והאמונה הוא שהעכבה והשהי' ההוא הערה והזכרה מלמעלה היא, ששורש דבר נמצא בזה ושצורך גדול לבעל המחשבה ההוא בה.

ואחרי שאין דעות בני אדם שוות וכל דעת ודעת של כל בעל דעה בכללה כוללת פרטים הרבה, יש לו להאמין שיאמין שמראים לו מלמעלה ע"י רמזים דקים אלה סעיפי דעת הכללית המיעודת והמזומנת לו והמסוגלת לשורש נשמתו.

זכי הראות אלו שאמרנו רואים כמו בעיניהם ממש כל מלאך, ר"ל כח אלקי בשעה שהוא מכה את העשב ושומע כמו באזנו ממש את קולו של מלאך שהוא כמצוה וקורא ואומר לו גדל גדל, הפקחיים הללו שומעים כל הכרוזים ובנות הקולות שיוצאות ומתפוצצות בעולם, ותחת שהורגלו כל בעלי שכל שפחיי לחשוב שרק מקומות מיוחדים מקודשים לשמים, אומרים בעלי עיון הדק שכל המקומות קדושים הם, ולא רק הנבואה והחזיונות משמים הם באים, אלא גם כל דבור ודבור שנשמע בכוונה מאת השומע המכוון לשומעו הוא שליחו של מקום שיצא בשליחותו, שאחרי ההתכוננות הראויה בו ימצא בו מטרה ידועה ותכלית מכוונת, ולפיכך רשאים אנשים כאלו לדרוש תלי תלים של הלכות גם על דברים הנראים כבמלים, כי יחידי סגולה הללו שהשיגו הסוד הנפלא והנעלה הזה שהכל קודש אין הפרש והכדל אצלם בין ביהכ"נ ובין היער להתפלל בו, שכוונת המתפלל יכולה להקדיש גם את היער, וכמו"כ בעת אשר המה מעמיקים ברעיונם בדכיקת הכורא ב"ה, אין הפרש והכדל אצלם אז בין ד"ת משנה ותלמוד מדרשים ואגדות ובין שיחות טפלות קלות ובמלות יוצאות מפי פחות שבפחותים, שאעפ"י שהמדבר ההוא אינו מבין כלום אין הדבר הזה מעכב כלום על יד האמונה להאמין שמי ששם פה לאדם ומי שנתן

בו כח הדבור בכלל, שם בפיו גם הדבורים הפרטים כוללים כוונות שונות, והטמין בהם ענינים גנוזים שלא כוון הוא בעצמו להם מעולם, ולא זו בלבד אלא כיון שהם מרגילים עצמם בשמיעה דקה לשמוע מכל דבר רק הקול הפנימי בעת דביקותם, אז גם בעת שנופלים מדביקותם אינם שומעים כ"א קול הפנימי מתדבר שמעורר אותם לשוב לעבודתם אעפ"י שלא כוון לזה המדבר ההוא, כמו שלא כווננו אבותי' של רות מעולם בשעה שקראו את הנולדה להם בשם רות, ע"ש שיצא ממנה דהע"ה שרוה לחקב"ה בשירות ותשבחות, וכן אבותיהם של מרגלים לא קראו את בניהם ע"ש העתיד, ולא ידעו כלל שגם שמות עצמם הוראות לרעה יש בהם, אלא שחקב"ה סיבב הדברים ושם בפיו אבותיהם של רות שהי' להם איזה כוונה בתוראת שם רות להם בלשון אחר בלשון מואב הכוונה אלקית במה שעתיד להיות, וחז"ל קראו לזה מקרא מלא, אשר שם שמות בארץ.

הכלל, אצל המאמין האמיתי ממדרגה הזאת שאנחנו עוסקים בה, אין שום הפרש ותבדל בין אם יעיין בספרי קודש או אם יכוין בדברי תינוק, או אפילו בין עם אחר ובין כשידבק במחשבתו שנשתתה מעט בעלותה על לבכה הכל הוא דברי תורה אצלו, ואפילו המחשבה והתרהור העולה בלב האדם בעניני העלם היצר התאוה, מכיון שהוא מרגיש שהרעיון הזה הוא עולה וחוזר ועולה בדמיונו, הרעיון הזה הגלמי וברק נקודת המחשבה שאיננה עדיין היטב ואין עוד בו כח להתלכש בדבור פת, או אפילו במושג ברור והוא מוצא משתוקק להרחיבם, סימן שהמחשבה הזו שייכת אליו, מסוגלת לשורש נשמתו, ויש ברעיון הזה כדמות הערה מלמעלה על איזה ענין מיוחד שניתן לו לתקנו, ואולי בא לעולם רק בשבילו. וע"ז הלצתי בדרך דרוש פסוק כי יפתה איש נערה בתולה, ר"ל כי ירחיב איש רעיון גלמי (שהוא כקרקע בתולה אשר לא עבר בה).

אשר לא אורשת, שלא באו עדיין בבחי' דבור וארשת שפתיו, ושכב עמה, שיתחבר עם המחשבה התיא ויתדבק בה, מהר ימהרנה לו לאשה, סימן מובחק הוא שמיועדת ומזומנת לו מששת ימי בראשית, ושכל עיקרו ועצמו לא בא אלא בשביל זה למצוא הטמון והנעלם ברו זה, ואעפ"י שיודע אני שרבים מבעלי התורה מלגלגים ומלעיגים על דרושים זרים כאלו, וחידושי תורה שלי או של תלמידי, לשחוק וליצנות נחשבו בעיניהם, אנו אין לנו בלגלוגם של אלו מאומה שהדורש יוכל לדרוש ולתכנים בדוחק ובאיזה אופן שיהי' כל דעה צודקת ומבוררת וכל מוסר השכל וכל מדה טובה בכל כתוב ובכל מאמר שימצא מלותיו טובלים אותו קצת שהענין המחדש מאת הדורש כמכריח את המלות להכניעם ולשעבדם תחת ידו, וכל מלה או תיבה בתורה הוא יתד לתלות עלי' כל דבר טוב וכל ענין מועיל, אך העיקר הוא שהענין המחדש יהי' מאומת ומוחלט אצלו חקוק וחרות על לוח לבו ובשעת שהוא דורש יהי' ראשו ורובו שקועים וקבועים בענין ההוא, ודעתו והרגשתו מקיפות אותו ומקפת ממנו בכל צד, ועי"ז יזכה להכניסו בלבות השומעים שזהו ענין דברים היוצאים מן הלב וכו', ר"ל שהוא בעצמו עומד במדרגת הדברים שהוא בהם, כופל ומשלש אני את הדברים בכוונה ולא לחנם, כי שכוחים הם מרוב הרבנים והוא קלוקל עצום שנתקלקלו בו התמון התורניים שהם מניחים העיקר הגדול הזה מחשיבים יותר איזה המצאות איזה ישוב זר על קושיא רחוקה או המצאות איזה פלפול ודברי חדודים בנינים שאינם מעלים ולא מורידין, על דרושים כאלו שהדור אין צריך להם, ואנחנו עם כל ידיעותינו גודל ערכם ורום מעלתם, ועם הכבוד שאנו מחויבים בכבוד תורתם, אין אנו נמנעים מלהעיר אונם שלא יפה הם עושים בה, שמוכה פלפלת כל שהוא מתורה ויראה מוסר ומדות מכל החלוקים והדרשות שהם מאריכים ומרחיבים בהם, ואשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים שאפילו הגדול

שבגדולים א"א שלא יהי' בו שום פחיתות באיזה דעה או מדה שצריכין תיקון.

בתוך הדברים האלה דפק נכרי אחד על תחלון ואגודה של חשוקים על צוארו ושאל אולי נמצאים כלים דליות חביות שנתפרקו נסריהם לתקנם, לך לך לשלום (ענה הבעש"ט בשחוק קל), אצלי בביתי הכל שלם בתכלית השלימות, הסתכל היטב אמר הנכרי שנית, ותראה שתמצא מקומות שצריכין תיקון, אז פנה הבעש"ט להרב האורח וא"ל ראה והתבונן ואם לא שלית מן ההשגחה העליונה הנכרי הזה, ואם לא דברים קדושים הם דברי צרכיו אלה שהוציא מפיו, הלא הם הדברים בעצמם שהי' דיבורי בתם שאחרי ההסתכלות והתתבוננות ימצא גם מי שהוא שלם בתכלית השלימות לפי דעתו נקעים ובקעים ומדקים בלבו בנפשו בדעתו ובמדותיו שצריכין תיקון אני זה דרכי להאמין באמונת שלמה שאין מקרה בעולם, ומוצא אני את עצמי נעזר על חיזוק ואומץ הענין הזה ממרומים ומשמים מסייעין אותי על כך חי נפשי כי אני נותן תודאת עצומה בסתרי לכבי ליוצר בראשית, על קריאת הנכרי הזה ודבריו שנמצאו מכוונים להענין הזה שאני נותן דעתי עליו תמיד ושהפסיק דיבורי בו כרגע זו ממש.

זכרונני שראיתי במ' אחד מגדולי המפרשים מפ' התורה על פסוק חרומו מתוך העדה, ר"ל יש לו לכל איש ישראל להיות כמורם ונעלה מתוך העדה לראות א"ע מרום ומנושא מכל המון העם שהצדיק אמיתי צריך לבטל כל עשייתו ולעשות מעשים נכונים לפי דעתו, ואעפ"י שאינם מסכימים עם מעשי גדוליהם, עכ"ל. והדעת נותנת שעל כל אחד לדאוג לנפשו ולעצמו מבלתי שישגיח עד היכן יסכימו דעותיו עם דעת חבריו, יודע אני שבשביל דברים כאלו רבו עלי מערערים,

אבל במקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרבנים. הנה לכם תמצית דעתי ויכולה היא למלא מקום תשובה ברורה על כל השאלות אשר נשאלתי מאת מקטרגי אשר גם אתם מהם.

ועתה אם רצונכם לקבל דברי אלה באהבה וברצון וליתן להם מקום בלבבכם, התעכבו עוד בכיתי ואמייל עמכם ארוכות ורחבות בזה, עד שישרשו ויקבעו ענינים האלו כמסמרות במעמקי דעתכם ובפנימיות מחשבתכם, ואז יאירו לפניכם הכתובים מלא כל הארץ כבודו, שויתי ד' לנגדי תמיד כאור בהיר ומבהיק בכל תנועותיכם הגדולות עם הקטנות.

חרב האורח, שהוא, שהרכין ראשו והשקיע דעתו בכל דבור ודבור שיצא מפי הבעש"ט, כל העת שהי' מדבר עמד ממקומו והלך בבית אנה ואנה כחושב מחשבות ומבקש מה להשיב ולענות, אח"כ פתח פיו ואמר, לא בקצת דכריך אבל ברוכם יכולני להודות לך שדברים של מעם הם, אבל מה שאמרתם וחזרתם ואמרתם שגם שיחות במלות ומפלות ד"ת הן, שהערלים שלוחים של מקום הם, ודכריהם דברי נבואה, אינם דברי תמי' לכד כ"א דברי מינות ממש שלפי דכריך גם על דברי מינות ונבלות קדושה עליונה שורה, ובתרהורי עכירה ובמחשבות זרות ניצוצות גילוי שכינה מפוזרים, וזה דבר לא יסבלהו השכל, ולא תסכים עליו התורה בשום צד ואופן, ואם נמצא אנשים הכרוכים אחרי דעה מגונה זו ואדוקים ודכוקים בת, עתידים להיות נענשים עליה, ואני אין יכול לקבלה ולהסכים עליה בשום צד ואופן.

לא ביכלתך אבל ברצונך הדבר תלוי, (ענה לו רבנו הבעש"ט), יכול אתה ואינך רוצה להתקשר בקישור הדעת הזו,

יכלתך ברצונך קשורה, רצה ותוכל, אין לך דבר שעומד בפני הרצון, תחלף דבור איני יכול באיני רוצה ואז אצדיקך.

לא כי (אמר הרב האורח) שדבור של גוי מן השוק הוא דבורו של מקום בדמות נבואה וגילוי, זהו דבר שאיני יכול ואיני יכול לקבל ולהסכים.

יכול, יכול אתה (אמר הבעש"ט) ואינך רוצה ואינך רוצה.

מתוך דברים אלו נתפרדה חבילתם.

נתפטר הרב האורח מבית הבעש"ט והלך לו לדרכו, לתזור לביתו ולעירו, ובשובו מבית הבעש"ט לבית המלון שתתאכסן בו פגע בו נכרי אחד מושך בעגלה מעונה אבנים שנתפכה על צדה והנכרי עומד ומבקש תחבולות להעמידה על עמדה כראוי, יהודי קרא הנכרי, יהודי קרב נא אלי והי' עוזר לי להרם המשא הכבדה ממני, חיש ומתר בחסדך ועמוד לימין ישעי... חלש ורפה כח אני, השיב הרב, לא אוכל. יכול, יכול אתה, אמר לו הנכרי, אבל אינך רוצה, רצה ותוכל.

פעלה תשובת הנכרי על הרב עד אשר לא ידע מה לעשות אם לעשות יותר מכפי כחו ולמסור כחו ביד רצונו לסייע לחגוי או לרוץ להבעש"ט ולספר לו מה שקרה לו. הקדים הרב המעשה להולכת וקרא לכמה עברים שימתרו גם הם לעזור להנכרי החוא, וכשזו הנכרי ממקומו והלך לדרכו חזר הרב לבית הבעש"ט ולבו פעם בו בקרבו אם להימין או להשמאל, ובבואו אמר לו הבעש"ט אולי נתברר לך שיכול אתה ואינך רוצה כמו שנתבאר הענין הזה בכללו לכל מקורבי ע"י מאורעות שונות דוגמת איזה מאורע שאירע גם לך.

החליט הרב בדעתו להתעכב שם ימים אחדים ולדבר עם מקורכי הבעש"ט לשמוע מה כפיהם אודות הענין הנכבד הזה. כאשר החליט כן עשה ושהה שם ימים רבים וקבל ע"ע להסתכל בעינים פקוחות כמו שהורהו הבעש"ט ז"ל על כל הדברים. ולא היו ימים מועמים עד שנתקרב ונעשה חסיד, וקידש דרכי הבעש"ט בכל דרכיו ותהלכותיו ונעשה צדיק גמור.

התפרסמות הבעש"ט בעולם

כשם שבעת שהסתיר מעשיו מכני אדם ראה להסתירם בכל מיני הסתרות לכל יכירו כי רוח אלקים בו וכל יודעיו לא הרגישו בו שום מעלה אשר יהי' ראוי בעבורה לשם כבוד כן הי' בהיפוך כאשר החל להגלות לפני העם במעשיו הטובים הראה נפלאות ויגל את כחו העצום ולא הסתיר דבר לאמר ע"ע כי אור גדול הוא אשר אין בדורו כמותו ובקדושת כח המושך שלו המשיך אליו את הגדולים מהרבנים עד כי כל באי אליו לא שבו ריקם מבלי אשר נתקשרו אליו בעבותות אהבה ויכבדוהו כמלאך אלקים, וכמשך שמנה שנים עד שנת ת"ק כבר נודע שמו בכל ארצות אוקריינא וואלין פולין קמין ופולין גדול, ויתקשרו אליו גדולי הרבנים והמקובלים והוא למד אותם דרכו החדשה אשר סלל בעבודת ד' ויזרח אור שמשו עד כי הגבי' לכם בדרכי ד' צבאות ויפח בהם רוח חיים רוח תקוה רוח ששון, ועד מהרה הרגישו שנהפכה נפשם לאנשים אחרים, והומב גם מצבם הגשמי, וככל הארצות ההם מגדלם ועד קמנם כולם כאחד תקדישו והעריצו שמו, ענו ואמרו כי איש אלקים קדוש ה"ה בעש"ט, וכל ימי היותו על הארץ בחייו לא הי' עליו מחלוקת, כ"א אם היו איזת ממתנגדיו אבל כאשר אך ראו פעם

אחת את אור פני קדשו חדלו מלהיות אויבים והיו מהמרים
לשמענתו ובכן גדל שמו בכל הארץ.

הנה בקצה העמ בלימודיו הכללים

(א) הוא למד לתלמידיו דעתו הקדושה שאין בכל התורה ובכל
העולם כולו רק אור אין סוף ב"ה המסתתר בהם וכל
הפסוקים אין עוד מלבדו, מלא כל הארץ כבודו, את השמים ואת
הארץ אני מלא, המה כפשוטו ממש שאין לך כ"מ וכל מעשה
וכל דיבור וכל הרהור שאין עצם אלקות מסתתר ומצמצם בו
ולכן המכיף ורואה בעין שכלו עין חודרות על כל הדברים אשר
נגד עיניו מצד פנימיותם וחיותם לא מצד שפתם והיצוניותם
בלבד לא יראה רק כח אלקי המח' אותם ומתוה ומקיימם בכל
עת ורגע והשומע באזנים קשובות לקול הפנימי שבתוך הקול
הנשמי הנשמע לאזניו לא ישמע רק קול אלקים המח' ומתוה
ברגע ההוא ממש את הקול ההוא אשר שומע.

(ב) גלות השכינה יקרא לחיות וכח אלקי המח' ומתוה את
החוטא בעת המאו ממש.

(ג) היצח"ר והתאוה הם שליחי המקום ב"ה שעושים רצון
שולחם לפתות את האדם למען יגבר עליהם ומחם
ילמוד האדם להיות גבור כמוהם כמו שחם אינם נרפים וכל
היום וכל הלילה לא יחשו להסית את האדם כי יחמוד תמיד
את אשר עיניו רואות ואזניו שומעות והמה ששים ושמתים
לעשות רצון קונם בזה, כן לא יסיר האדם ממחשבתו אשר רצון
קונו להתגבר עליהם עד כי יהי' מושל ברוחו וכל התאוה יהי'

נכנעים אליו עד כי יהפכם לטוב, והלביש זאת במאמר הכתוב כי ממנו נקח לעבוד את ה' ר' מהם נלמד לעשות כמותם כמו שהמה עושים רצון קונם והביאור רחב בזה ואין להאריך.

ד) אין רע יורד מן השמים כי אין מקור לו ובהרע אשר הוא רואה יש להם כח פנימי אשר הי' מחי' אותו והוא טוב גמור, ולכן אם יביט אל הרע מצד פנימיותה לא יראה רק הטוב שבה ואז יתהפך הרע לטוב גם בחיצוניותה וכה המה דבריו הרע הוא כסא ומעין להטוב... כי אין רע יורד מן השמים וכמאמר הכתוב מד' לא תצא הרעות.

ה) האדם צריך להתדבק בהאותיות אשר הוא אומר ובכל אות יש עולמות נשמה ואלקות, וכשהאדם מתדבק עמם נדבק באלקותו.

ו) כל מה שנעשה בעולם ואפילו קל שבקלים הכל מהשי"ת ולכן אין להאדם להשגיח אם הם כרצונו או לא כרצונו.

ז) לא זכרון יום המיתה ולא יראת עונש גיהנם מעוררים לב העובד לעבודתו יתברך, כ"א התשוקה להתדבק במקור חיי החיים.

ח) כל אדם הוא תורה שלימה רוחנית (אם הולך בדרך ד') שנתלכש בו כפי מדרגתו.

ט) כשהוא מתפלל אל הדבר הצריך לו יכוון להתפלל על היות אלקי המסתתר בו ומחי' שהוא בצער מהדבר החסר לו, ולכן יבקש רחמים כי ירחם ד' על היותו המסתתר בו.

י) ההשגחה הפרטית היא על כל הברואים בכלל, גם על הדומם והצומח, שאין לך דבר שלא יהי' משגיחים עליו מלמעלה בכל פרטיו, והכל נעשה בכוונה מיוחדת.

אלה המה ראשי הדברים אשר למד ואשר הראה לתלמידיו חק' אשר סלל לו בדרכו החדשה, והראה לתלמידיו נפלאות אשר בראי' זכה ושמיעה דקה הרגילים לעבודה מתוקה אחבה ויראה חשק ודביקות, ניצוץ אחד אשר יצא מפי קדשו נתפצל ונתפשט לכמה ניצוצין ושבילין דאורייתא עד כי מלאו מהם כל ספרי החסידות ומדות הטובות.

איזה משלים ממשליו הקדושים

מלך א' רצה לנסות בני מדינתו עד היכן מגיע אמונתם עליו מה עשה צוה לא' מרואי פניו ושרי צבאיו תיותר באמן לפניו שיקח עמו אנשי צבא הרבה וילך למדינות הרחוקות שבסוף מלכותו ויראה את עצמו לפני בני המדינה שרצונו למרוד בהמלך, ויקרא גם אליהם לעשות מלחמה בהמלך ולכבוש ממלכתו, והשתדל בכל מה שיוכל לדבר על לבכם שיעזרוהו ויהי' עמו בעצה אחת ואז יראה אם אחרי כל אלת יתקוממו כנגדו ולא ישמעו לו כלל ואדרכה יתגברו ויעמדו כנגדו, ויתגברו עליו עד שיקחו אותו בשבי' ויושיבו' בבית הסהר עד שיוציא המלך דינו, סימן מובהק שהאנשים נאמנים המה למלכם, וכשימצאו שם אנשים חכמים שיגזרו בתחלף שיניחחו מיד לחפשי לפי שכמותים הם שכל דברי השר מכסימי מלחמתו וכלי זיינו ואנשי חילו אינם כ"א תחבולות ועצות עמוקות מאת המלך לנסות אמונתם אליו, ויאמרו איך אפשר שיעלה על דעת איזה איש לתרים יד במלך אב ורחמן ורב חסד, ובלי שום ספק הוא שכל ענין המרידה והמלחמה הוא לפנים הוא, שנצטווה לתראות א"ע כך לפנינו כדי שידע המלך תאדיר והטוב את אמונת תהמון הנמצאים, הם הם תאנשים החכמים והיחידים שזכו

לידע מה שרצונו לדעת מהם. וכן כשהיצר הרע, או האפיקורסים מסיתים ומפתים את האדם שימרוד במלכו של עולם שלא לעשות מה שצוה או לכפור בו לגמרי חלילה המון העם נלחמים עם יצרם וכובשים אותו בקישוי גדול אבל יחידי מגולה מכירים בו מיד ששלוחו של מקום הוא, וגם הוא עשה בזה רצון קונו והקב"ה מנסה בני אדם על ידו.

עוד משל : יש אדם כשהוא מרגיש גנב בא לביתו לגנוב מיד הוא צועק ונותן עליו קולו במהומה, ועי"ז הוא מכריחו מעליו והוא סימן שהבעה"ב הוא איש ירא ורך הלכב, אבל מי שהוא רוח אמיץ ובטוח בכחו שלא יעמוד הגנב נגדו מה הוא עושה, שותק ומחריש נותן מקום ליכנס בביתו וליקח איזה חפציו ואז הוא מתנפל עליו פתע פתאום עוקד ידיו ורגליו ומוסרו למשפט, ועי" תחבולה זו ינצל ממנו גם על ימים העתידיים כך יש לך אדם צדיק שמיד שהוא מרגיש שהיצר הרע בא לפתותו לעבור איזה עבירה חלילה אינו מניחו כלל לקרב אליו רק מגרשהו ומרחקהו מעליו כמלא עיניו, ויש עושים עצמם כמניחים אותו לבוא עליהם למלאות רצונו ותאוותו, ואח"כ הם כובשים אותו בידם ומהפכים עי"ז כל מדה מגונה ורעה לטובה.

עוד כנ"ל : איש כפרי אחד מרד במלך ורגם איקונין שלו, מה עשה המלך העלה אותו למדרגה גדולה ואח"כ למעלה הימנו ואח"כ למדרגה היותר הגבוה ממנה, וכל מה שהטיב לו המלך ביותר הי' יותר מצטער מתמרמר על מה שעשה בזכרו כל שעה שמרד כנגד המלך הגדול הרחמן הזה, והי' מוסיף צער על צערו, וזהו אל נקמות ד' אל נקמות הופיע, שלצורך הנקמה כביכול מופיע להחוטא מגדולתו ומראה לו כבודו הגדול שלא רצה ללמוד שום דבר.

עוד : מלך א' הי' לו בן יחיד והי' שם שר א' שחכיר בבן המלך שנפשו חשקה בבתולה אחת מבנות עם הארץ וחמד יפוי בלבו והציע השר לפני המלך שתחמדה יכולה להביא אותו לידי לימוד. מה עשה הכנים את הבתולה ההיא לבית המלך הלבישה ונתן לה כל צרכי' והזהירה שכשיתבענה בן המלך לא תהא נשמעת לו עד שיקבל עליו ללמוד חכמה זו ולשון זה, ואח"כ תדחה שילמוד חכמה אחרת ולשון אחר, וכן הי' עד שנעשה חכם גדול והבין מעצמו שאינה בת זוגו ושראוי לו לישא בת מלך שכמותו, וכן העובר שלא לשמה ממעימין אותו לשמה מעט מעט עד שמתרחק מכל פני' היצונית מכל וכל.

עוד : בן מלך שלח אותו אכיו למדינה א' שאוירה לא טוב לצורך איזה דבר, ונתן לו מלבוש שבעת יציאתו לחוץ ילבש אותו מפני האויר הלא טוב, והנה אויר המדינה הי' לו סגולה שבעתות ידועות הי' מוזיק לו לאדם עד שבא לו מים בגופו, וכשלוּבש המלבוש על גופו נראה בו המים כמו בגופו, וזהו צריך שמירה. והנמשל הוא האדם ונשמתו המלבוש.

ת ם

